

Međunarodni kamp primijenjenih umjetnosti u Bernecebarátiju

10. stranica

65. godina Bunjevačkoga kulturnog kruga

6. stranica

Hrvatski dan u Brlobašu

12. stranica

IX. Hrvatski dan u Sambotelu

11. stranica

Komentar

Voda, životna snaga

Već nas godinama zasipaju proglašima kolike su ugroze sigurnosti hrane i dostupnosti vode. Negdje sam pročitala da je Mahatma Gandhi preživio dvadeset i jedan dan potpunog posta, ali da se odrekao vode, ne bi izdržao toliko dugo. Ne vidimo razloga za paniku kada je u pitanju voda jer između sedamdeset i sedamdeset pet posto Zemljine površine prekriveno je vodom. I dižemo ramena, stojimo raširenih ruku i nadalje nam nije jasno zašto neke države ne ispoštuju potpisane sporazume, kojima bi se možebitno moglo usporiti zagrijavanje planeta, što je svima nama jasno da donosi katastrofalne posljedice. Redaju se susreti, konferencije o vodi i zaštiti okoliša, te se naglašuje da je općenita nestašica vode postala stvarnost. Na donedavnoj konferenciji u njujorškom sjedištu Ujedinjenih naroda primjerice mađarski predsjednik János Áder govoreći o suši, napomenuo da je sirijski građanski rat, koji traje već gotovo tri godine, prethodila neviđena suša. Prema njegovim riječima godišnje 10 – 12 milijuna hektara površine obradive zemlje postane neobrađivom. U šest država gotovo 20 milijuna njih gladuje, ovaj omjer za nekoliko godina može se udvostručiti. U nekim jemenskim gradovima, zbog građanskoga rata, za 2-3 godine neće biti odgovarajuće količine vode, a u toj državi i dandanas vlada pošast kuge stoljeća. U svakoj sekundi po jedan čovjek treba napustiti svoj dom zbog poplave ili suše. Sve su češće ove pojave i tako se sužavaju i mogućnosti za proizvodnju hrane, jačaju se građanski sukobi, što dovodi do sve većega selidbenoga vala. Prema prognozama, kako reče predsjednik Áder, u 2025. godini 2,5 milijarde ljudi će živjeti na takvome području koje će se smatrati ugroženim poljem zbog nestašice vode. Prema analizi Svjetske banke ukupna vrijednost imovina kojima prijeti opasnost od poplave, može dostići iznos od 45 tisuća milijarda dolara. I moglo bi se nastaviti s činjenicama i posljedicama. Nelson Mandela bio je u pravu kada je rekao da „uvijek izgleda nemoguće dok se ne učini“.

Kristina

Glasnikov tjedan

Parlamentarni su nam izbori pred vratima, i nema mnogo vremena do njih. Zakonskim promjenama ustavom priznatom narodnosnim zajednicama u Mađarskoj omogućeno je parlamentarno zastupstvo ako udovolje odredbama izbornog zakona. Ako ne uspiju postići punopravno zastupstvo po zakonom određenim pozitivnim kvotama što im donosi povlašteni mandat (otprilike 1/4 glasova punopravnog mandata), preostaje im parlamentarno glasnogovorničtvo, koje mogu postići i s jednim valjanim glasom. Liste za parlamentarno zastupstvo ili glasnogovornički mandat imaju pravo sastavljati isključivo skupštine državnih samouprava zakonom priznatih nacionalnih manjina. Ima zajednica koje su brojčano veće te nakon četiri godine parlamentarnoga glasnogovorničtva u nastupajućem parlamentarnom ciklusu žele svoje interese artikulirati kroz punopravni parlamentarni mandat. A vjerojatno nije svejedno koliko glasova iza sebe ima, ili će imati u nastupajućem parlamentarnom ciklusu pojedini glasnogovornički mandat, i tko će biti osoba glasnogovornika. Kod Hr-

vata u Mađarskoj odluku o listi i imenima te njihovu poretku na listi donosi HDS-ova Skupština glasovanjem 23 zastupnika. Teoretski svaki Hrvat u Mađarskoj, s pravom glasa, može biti na listi odlukom Skupštine. Lista treba imati najmanje tri imena kandidata, a može to biti i desetak pa i više kandidata (?). Prvi na listi osvaja glasnogovornički ili zastupnički mandat. Odlukom Skupštine Njemačke državne samouprave, Nijemci kreću u izbornu kampanju kojom žele osigurati punopravni zastupnički mandat. O njezinim smjernicama raspravljalo se na posljednjoj skupštini, a na skupštini predviđenoj za listopad donijet će se odluka o konačnom izbornom programu.

Njemački glasnogovornik izjavio je ovih dana kako je u njemačkom izbornom popisu birača 2014. godine bilo dvadesetak tisuća građana, a do veljače 2018. žele taj broj podići na četrdeset tisuća. Za očekivati je da će najjača kampanja i političkih stranaka početi u veljači.

Kako kaže njemački glasnogovornik, narodnosni zastupnik znatno više može postići nego narodnosni glasnogovornik. Spomenimo samo da glasnogovornik primjerice nema pravo interpelacije, samostalnog podnošenja zakonskih prijedloga... Ističe da je Državna njemačka samouprava i do sada podržavala poticaje narodnosti u Mađarskoj, tako ako drugima „slučajno“ ne uspije osvojiti zastupnički mandat, ta će mogućnost ostati otvorena i nadalje...

Branka Pavić Blažetin

Liste za parlamentarno zastupstvo ili glasnogovornički mandat imaju pravo sastavljati isključivo skupštine državnih samouprava zakonom priznatih nacionalnih manjina.

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija; radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati.

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.

Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatica i preko Fejsbukovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia

VELEPOS LANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U MAĐARSKOJ

Klasa: 016-02/17-07/3
Urbroj: 521-HUN-01-17-26
Budimpešta, 18. svibnja 2017.

ODLUKU O RASPODJELI FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PRIHVAĆENE PROJEKTE/PROGRAME HRVATSKE ZAJEDNICE U MAĐARSKOJ U 2017. GODINI, UKUPNO ODOBRENO 470.000,00

nastavno na Odluku predstojnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske o raspodjeli financijskih sredstava namijenjenih hrvatskoj manjini u inozemstvu za 2017. godinu (Klasa: 011-02/17-04/05, Urbroj: 537-03-01/4-17-01, od 14. veljače 2017. godine), provedeni Natječaj za prijavu programa i projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2017. godinu od 14. veljače 2017. te Zapisnik sa sastanka Povjerenstva za dodjelu financijskih sredstava za programe hrvatske manjinske zajednice u Mađarskoj u 2017. godini (Klasa: 016-02/17-07/3, Urbroj: 521-HUN-01-17-23 od 3. svibnja 2017.), donosim

Povjerenstvo se suglasilo s dodjelom novčanih potpora za 24 zahtjeva podnesenih VRH u Budimpešti (u iznosu 144.000,00 kuna) i 44 zahtjeva podnesenih GKRH u Pečuhu (u iznosu 234.000,00 kuna) prema priloženim tablicama. Tablice s odobrenim potporama bit će objavljene na internetskim stranicama VRH Budimpešta.

Budući da jedna prijava pristigla u GK RH Pečuh ne udovoljava uvjetima natječaja (prijavu na natječaj je podnijela privatna osoba, odnosno poduzetnik) Povjerenstvo nije odobrilo financijsku potporu za predloženi projekt „Šokački grobovi u Baranji“ Ivice Đuroka.

INSTITUCIJA/UDRUGA	PREDLOŽENI PROJEKTI I PROGRAMI ZA 2017. GODINU	Zatraženo	Prijedlog 2017.
		(kuna)	(kuna)
Hrvatska državna samouprava	Dan hrvatskog školstva	10 000,00	6 500,00
	Dan hrvatskog tiska	10 000,00	6 500,00
Savez Hrvata u Mađarskoj	Državni dan Hrvata u Mađarskoj 2017.	24 650,00	10 000,00
Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva (Kapošvar)	Organiziranje suradnje institucija, samouprava, civilnih udruga i pojedinaca Mađarske i Hrvatske	13 105,00	6 500,00
Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom – Budimpešta	Susret hrvatske i mađarske mladeži u Zanki	24 000,00	9 000,00
Medijski centar Croatica	Razvoj Hrvatskog glasnika (mjesečni prilog 8 stranica, mala novinarska radionica, online HG www.mcc.hu)	15 000,00	11 000,00
Croatica Kft, neprofitna izdavačka kuća	Božićni koncert u Budimpešti	15 000,00	9 000,00
Čakavska katedra „Šopron“	Tiskanje knjige „Dvadeset plus jedan“	5 000,00	4 000,00
	Tiskanje knjige „Vazetye Szigeta Grada“	2 300,00	2 300,00
Koljnofsko hrvatsko društvo (Koljnof)	Očuvanje hrvatskog identiteta u Koljnofu (tamburaški i plesачki tabor, suradnja s prijateljskim mjestima u RH)	16 000,00	6 000,00
Hrvatska samouprava Petrovo Selo	PETNO festival 2017	30 000,00	6 500,00
Hrvatsko-mađarska Osnovna škola Petrovo Selo	Bednja i Pinka nas spaja	23 700,00	6 500,00
Hrvatska samouprava Hrvatski Židan	Susret obitelji	15 000,00	7 300,00
Hrvatska samouprava Kerestur	Dani „Nikola Zrinski“	14 600,00	5 000,00
Matica Hrvatska Šopron	Izdanje „Svi naši književni susreti“	4 500,00	4 500,00
	IX. Hrvatski književni susreti Koljnof	5 000,00	4 000,00
Hrvatska samouprava Narda	Hrvatski bal	14 962,00	6 000,00
Hrvatska samouprava VII. okruga Budimpešta	Organizacija umjetničke izložbe, konferencije i Hrvatske večeri s prijateljskim gradovima iz RH (Požega, Karlovac) u suradnji s HOŠIG-om	12 000,00	5 000,00
Hrvatska samouprava Gornjeg Četara	„Gizdav sam da sam Hrvat“ – 10. godišnjica HKD Četarci i Zbora Ruzmarin	20 000,00	7 000,00
Hrvatska samouprava Senandrija	Obilježavanje Ivanjdana	8 750,00	5 000,00
Hrvatska samouprava Dunaujvaroš	Kružok hrvatskog jezika	3 200,00	3 200,00
Društvo Hrvati-Horvátok	Susret mladih u Koljnofu 2017	4 000,00	4 000,00
	Po stazah naših starih 2017.	4 500,00	4 500,00
	Izdanje Regionalnih studija IX.	4 700,00	4 700,00
19 PROJEKATA		UKUPNO ZATRAŽENO	UKUPNO ODOBRENO
		299 967,00	144 000,00

Povjerenstvo se suglasilo kako će se isplata sredstava za sufinanciranje programa izvršiti u mađarskim forintama (HUF), prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan isplate. Uzimajući u obzir očekivane troškove valutne konverzije, Povjerenstvo je rezerviralo sredstva u iznosu od 7.000,00 kuna. U slučaju da određeni dio rezerviranih sredstava preostane nakon okončanja svih isplata, isti će se naknadno dodijeliti određenom programu ili projektu hrvatske zajednice u Mađarskoj, temeljem podnesene dokumentacije.

Članovi Povjerenstva također su utvrdili kako će, nastavno na prihvaćenu preporuku XIII. zasjedanja Mađarsko-hrvatskog mješovitog odbora za manjine, u svrhu ljetovanja hrvatske djece iz Mađarske u Vlačićima na otoku Pagu Hrvatskoj državnoj samoupravi biti isplaćeno 85.000,00 kuna iz ukupnih sredstava predviđenih za programe i projekte udruga i ustanova hrvatske zajednice u 2017. godini, na način da će se između Veleposlanstva RH u Budimpešti i Hrvatske državne samouprave potpisati poseban ugovor o prijenosu sredstava, a koja će se isplatiti u

protuvrijednosti eura prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan isplate.

Nastavno na donesenu Odluku veleposlanik će potpisati ugovore s korisnicima financijskih potpora koji djeluju na državnoj razini i na konzularnom području koje pokriva Veleposlanstvo RH u Budimpešti.

Generalna konzulica RH u Pečuhu potpisat će, nastavno na Odluku veleposlanika RH u Budimpešti, ugovore s korisnicima financijskih potpora koji djeluju na području Baranjske, Bačko-kiškunske i Šomođske županije.

Dokumentaciju o namjenski utrošenim sredstvima hrvatske kulturno-prosvjetne udruge i udruge hrvatske manjinske zajednice u Mađarskoj dužne su dostaviti Veleposlanstvu RH u Budimpešti i GKRH u Pečuhu, sukladno odredbama navedenima u ugovoru o dodjeli financijske potpore.

dr. sc. Gordan Grlić Radman
veleposlanik

NAZIV PROJEKTA	PRIJAVITELJ	IZNOS TRAŽENE FIN. POTPORE (HRK)	IZNOS ODOBRENE FIN. POTPORE (HRK)	NAPOMENE
Kupnja narodne nošnje za plesnu grupu, mješoviti pjevački zbor i orkestar	HS Harkanj	10 000,00	6 500,00	nabava nošnje za kulturne aktivn.
Organizacijski troškovi priredaba, šivanje narodne nošnje, troškovi prijevoza	HS Vršenda	11 000,00	5 500,00	organizacija kulturnih priredbi
Božićni koncert	HS Pečuh	15 000,00	8 000,00	organizacija koncerta
IV., Šokački piknik' Kulturni i gastronomski fest	Udruga baranjskih Hrvata – Pečuh	9 200,00	5 000,00	najam pozornice, prijevoz, hrana
Ostvarenje i gostovanje nove dječje predstave MAJSTORI	Hrvatsko kazalište u Pečuhu	68 000,00	6 500,00	scenografija, honorar glumaca, promo materijal, najam prostora
Usavršavanje pjevačkih zborova iz baranje	Udruga Baranjskih Hrvata – Pečuh	7 000,00	5 000,00	prijevozni troškovi, hrana
XV. Udvarsko veselje	HS Udvar	17 895,00	6 500,00	organizacija i putni troškovi
35. obljetnica Pjevačkoga zbora „August Šenoa“	Kulturna udruga i Pjevački zbor „August Šenoa“ Pečuh	16 500,00	7 500,00	poduke pjevanja, izdavanje brošure, nabava svećane odore
Suradnja OŠ Santovo i OŠ Petrijevci Hrvatska	Hrvatski vrtić, škola i učenički dom Santovo	1 950,00	1 950,00	troškovi prijevoza
II. Priredba na Duhove	HS Fok	16 849,00	5 000,00	najam šatora, ozvučenje, hrana, medalje
Projekt jezičnog oživljavanja – nastava hrvatskoga jezika u šikloškoj OŠ „Dorottya Kanizsai“	HS Šikloš	6 975,00	6 000,00	udžbenici hrvatskoga jezika, rječnici, prijenosno računalo
20. Međunarodni hrvatski folklorni festival „Dobro došli, naši mili gosti“	KUD Tanac	13 000,00	7 000,00	hrana, prijevoz, smještaj
Nabava narodne nošnje, instrumenata, troškovi prijevoza	HKU „Ladislav Matušek“	15 000,00	7 000,00	potpora kulturnih aktivnosti
Kulturni i obrazovni program kukinjske Hrvatske samouprave u 2017. godini	HS Kukinjski	7 500,00	5 000,00	honorari, troškovi hrane
Usavršavanje na otoku Pagu	HS Baranjske županije	10 000,00	5 000,00	putni troškovi (najam autobusa)
Kupnja tamburaških glazbala	Kulturna udruga Vizin	20 000,00	10 000,00	nabava muzičkih instrumenata
Polugodišnji tečaj hrvatskog jezika za odrasle u Gari	HS Gara	7 000,00	5 550,00	udžbenici i radne bilježnice, honorar, putni troškovi
Hrvatski dan u Dombovaru	HS Dombovar	16 000,00	5 000,00	organizacija manifestacije
Digitalizacija hrvatskih izdanja	Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj	10 000,00	8 500,00	izrada podstranica postojeće web-str. i digitalizacija izdanja
Dan hrvatskog zavičaja i gastronomije u Kečkemetu	HS Kečkemet	5 000,00	3 500,00	putni troškovi
Posjeta Zagrebu i izlet na Plitvička jezera	HMS Kačmar	5 000,00	3 500,00	trošak prijevoza

NAZIV PROJEKTA	PRIJAVITELJ	IZNOS TRAŽENE FIN. POTPORE (HRK)	IZNOS ODOBRENE FIN. POTPORE (HRK)	NAPOMENE
Sastanak crkvenih zborova na Dan sv. Antuna	KUD Bunjevačka zlatna grana – Baja	5 500,00	3 500,00	najam, spomen-plakete
Veliko prelo u Baji	HS Baja	9 990,10	7 500,00	honorar, smještaj, večera, glazba
Hodočašće u Međugorje	HS Barča	12 000,00	3 500,00	trošak prijevoza
Sastanak odseljenih Starinčana	Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“	10 000,00	5 000,00	hrana, izvođači
Knjiga o Salanti	HS Salanta	10 000,00	7 500,00	troškovi predstavljanja
Tragom naših predaka	HS Olas	30 000,00	5 000,00	troškovi prijevoza, hrana
Dječji kamp na Pagu	HS Martinci	10 000,00	5 000,00	smještaj, hrana
Hodočašće u Međugorje	HS Starin	30 000,00	5 000,00	prijevoz, hrana
Hodočašće u Međugorje	HS Križevci	30 000,00	5 000,00	prijevoz, hrana
II. Božićni koncert u Podravini	Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“	30 000,00	7 500,00	troškovi izvođača, tehničke usluge
Adventski koncert HK „August Šenoa“	Hrvatski klub „August Šenoa“	12 000,00	6 000,00	organizacija manifestacije
Dan svete Kate	HS Katolj	8 860,00	4 000,00	organizacija manifestacije
Očuvanje narodne baštine Hrvata u Mađarskoj	KUD Marica	10 000,00	4 000,00	troškovi učitelja
Ilinjsko veselje	HS Brlobaš	30 000,00	4 000,00	troškovi KUD-ova, catering
Ljetni festival i obljetnica crkve	HS Potonja	20 000,00	4 000,00	troškovi izvođača, catering
Izlet u Mariju Bistricu	HS Lukovišće	20 000,00	3 500,00	troškovi prijevoza, hrana
Grahijada	Čitaonica mohačkih Šokaca	15 000,00	5 000,00	najam stolova, klupa, šatora, hrana, trošak KUD-a i orkestrara
Izlet u Đakovo	HS Novo Selo	20 000,00	3 500,00	troškovi prijevoza, hrana
Obitelj Zrinski, mađ.-hrv. junaci	HS Kapošvar	8 600,00	3 500,00	ulaznice, hrana, stručno vodstvo, prijevoz
Stopama grofa Jankovića	KUD Podravina	5 000,00	3 500,00	troškovi prijevoza
Županijski dan Hrvata	HS Šomođske županije	7 500,00	5 000,00	tehničke usluge i organizacija
Svetojansko proštenje	HS Bojevo	20 000,00	5 000,00	troškovi hrane
65. godina postojanja Bunjevačkog kulturnog kruga u Čavolju	HS Čavolj	7 300,00	5 000,00	najam šatora, svirači
44 PROJEKTA	UKUPNO	650 619,10	234 000,00	

Skupno hrvatsko shodišće u Celje 25. – 27. augusta 2017. u jubilarnom ljetu „100 ljet Fatima“

petak, 25. augusta
u 18.30 svetačni ulaz i večernja sveta maša

– predvodi mag. Branko Kornfeind
oblikuju „Veseli Stinjaki“

subota, 26. augusta
u 7 uri jutarnja sveta maša kod milosnoga oltara

– predvodi mag. Štefan L. Jahns

u 10 uri svetačna sveta maša kod glavnoga oltara

– predvodi mag. Štefan Raimann,
oblikuju Vorištanski tamburaši

u 14.30 križni put
– predvodi mag. Ivan Karall

u 18.15 sveti Očenaši
– predvodi dijakon mag. Georg Vuković

u 19 uri ulaz Putujuće Marije Celjanske i sveta maša

– predvodi judr. icdr. Jozef Kemp,
phd., oblikuju tamburaški orkestar
Konjic (Hrvatski Jandrof, Čunovo)
i zbor ter Muško jačkarno društvo
Hrvatski Jandrof

potom ophod sa svićami

nedilja, 27. augusta
u 7 uri jutarnja sveta maša kod milosnoga oltara

– predvodi mag. lic. Roman Frydrich

u 10 uri svetačna sv. maša kod glavnoga oltara

– predvodi biskup dr. Egidije Živković,
oblikuju Cogrštofski tamburaši

u 14 uri svetačna večernja i predanje
Putujuće Marije Celjanske.

Hrvatska večer u Čavolju

Obilježena 65. godišnjica Bunjevačkoga kulturnog kruga

Bunjevački svatovac u izvedbi Bunjevačkoga kulturnog kruga

Hrvatska samouprava sela Čavolja 29. lipnja organizirala je jubilarnu svečanost povodom 65. obljetnice osnivanja Bunjevačkoga kulturnog kruga (1952. – 2017.). Nakon okupljanja, u prostorijama mjesne škole otvorena je izložba fotografija s naslovom *65 godina Bunjevačkoga kulturnog kruga u slikama*. Dopredsjednica Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković i konzul savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Neven Marčić u nazočnosti gostiju iz Tavankuta položili

Tavankutski KUD „Matija Gubec“

Predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Mandić pozdravlja goste.

Garski Orkestar Bačka

su vijence kod spomen-ploče Ivanu Petrešu, župniku, hrvatskom svećeniku, smještene na zgradi župnog ureda. Na školskome dvorištu, pod velikim šatorom, uslijedio je prigodni kulturni program. U ime domaćina i organizatora, okupljene je ukratko pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Mandić, među njima posebno uzvanike: HDS-ovu dopredsjednicu Angelu Šokac Marković i konzula savjetnika Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Nevena Marčića, goste iz Tavankuta, predsjednike hrvatskih samouprava iz Gare, Santova i Kačmara, te novinare Hrvatskoga glasnika i Hrvatske emisije Mađarske televizije. Uz ostalo je naglasio da je posrijedi važan jubilej Bunjevačko-

ga kulturnog kruga utemeljenog 1952. godine, koji djeluje i danas kroz tri skupine s četrdeset pet do pedeset članova. Kako reče voditeljica, plesne skupine Bunjevačkoga kulturnog kruga, njegujući plesne i pjevske tradicije, te običaje Hrvata Bunjevaca u Čavolju i okolnim naseljima, pridonose očuvanju i jačanju nacionalne svijesti. Dječja plesna skupina Bunjevačkoga kulturnog kruga prikazala je splet bunjevačkih dječjih igara i slavonskih plesova, tavankutski KUD „Matija Gubec“ izveo je splet bunjevačkih plesova s naslovom „Bože daj“ i plesove na gajde, pečuški KUD „Tanac“ predstavio se sa santovačkim šokačkim i bošnjačkim plesovima, a čavoljska Odrasla skupina Bunjevačkoga kulturnog kruga prikazala je Bunjevački svatovac i splet bunjevačkih plesova u pratnji Orkestra „Bačka“.

Po završetku programa priređen je bal, a za dobro raspoloženje pobrinuo se garski Orkestar „Bačka“, pa je zabava potrajala do sitnih sati.

Dodajmo kako su pokrovitelji priredbe bili Mogyi Kft., Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije, Fond Ministarstva ljudskih resursa Mađarske, borotanska Štedionica, Samouprava sela Čavolja, Samouprava sela Sentivana i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu.

S. B.

Hrvatski dan u Birjanu

U organizaciji birjanske Hrvatske samouprave, 8. srpnja održan je VII. Hrvatski dan u tom selu. Nakon dočeka gostiju u domu kulture, s početkom u 16 sati slijedila je sveta misa na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi. Potom su se sudionici Dana s glazbenom povorkom uputili ulicama sela, nakon čega je na otvorenoj pozornici pokraj crkve slijedio zabavni program. U njemu su sudjelovali: salantski KUD „Marica“, pečuški Orkestar „Vizin“, salantski Orkestar „Marica“, Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, Hrvatska folklorna grupa i Dječja folklorna skupina iz Birjana. Nakon zajedničke večere slijedio Hrvatski bal uz Orkestar „Juice team“.

Birjanska dječja skupina

Birjankinje

U Birjanu djeluje Hrvatska samouprava od 2002. godine. Već sedam-osam godina u Birjanu djeluje Hrvatska folklorna grupa. Danas su izabrani zastupnici tamošnje Hrvatske samouprave, sestre Murinyi, podrijetlom iz Gare, Milica i Mirjana te Birjankinja Zsuzsana Kámán Naime, Milica Murinyi Sörös kao mjesto stanovanja odabrala je Birjan sa svojom obitelji i aktivno se uključila u rad Hrvatske samouprave i folklorne skupine. Predsjednica je mjesne Hrvatske samouprave u drugom mandatu. Od prošlih izbora (2014.) kao zastupnica Hrvatske samouprave uz nju je i njezina sestra Mirjana Murinyi kao dopredsjednica, a ona vodi i tamošnju Hrvatsku folklornu skupinu. I tako sestre Murinyi i Zsuzsana Kámán vode Hrvatsku samoupravu sela Birjana i Hrvatsku folklornu skupinu u Birjanu, zastupaju birjanske Hrvate. Milica Murinyi Sörös i zastupnica je Hrvatske samouprave Baranjske županije. Kako nam Milica kaže, sve je manje starosjedilaca Hrvata, stare žene koje su znale hrvatski polako umiru, a mladi, nekoliko njih, kao i njene dvije djevojčice, hrvatski znaju i govore u obitelji, a nekoliko njih uči u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji. Tako i Berni Bajusz i Csongor Kéméndi. O tome mi govore i članovi obitelji Kéméndi, Mađari koji nisu zažalili što su sina upisali u hrvatsku školu, završio je osmi razred i nastavlja školovanje u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krležu. Berni pleše u birjanskoj skupini i u „Baranji“, učenica je 12 razreda, i vodi dječju folklornu skupinu u Birjanu, željela bi biti učiteljica, sve sam to

saznala dok sam u mimohodu s domaćim folklorošima i gostima u društvu Katicice Mišljenac pratila povorku kroza selo do mjesnog doma kulture i prostora ispred prekrasnoga crkvenog zdanja gdje se na otvorenom odvijao folklorni program. Na kraju su održani i govori, ali s tek nekoliko rečenica na hrvatskom s ispricom kako mnogi ne razumiju hrvatski. Tek plešu. Odazvali su se Danu i konzul savjetnik Neven Marčić i predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac, a na sceni uz hrvatski folklor plesao se i makedonski.

Katicu Mišljenac sam zatekla u dvorištu kuće njezina sina na glavnoj cesti; lijepo su me primili. Baš smo započeli razgovor kada je kolona folkloroša od crkve došla do njihove kuće gdje su kapija i ograda bili okićeni „otarcima“ i prekrasnim tkaninama, a hladni sokovi i kolači čekali goste. Zajedno smo se uputile za povorkom, mojim kolima, stajući onda kada bi stala i kolona kako bi zaplesala. Malo je bilo kuća s okićenim ogradama i hrvatskim „otarcima“. Moja sugovornica ima preko osamdeset godina, još radi u vrt. Mnoge svoje tkanine i nošnju dala je i folklornoj skupini i za priredbe koje se priređuju, a hrvatskoga su značaja. Katica ima dva sina i četvero unučadi, a po šokački neće oni baš „divaniti“, a i ne znaju. Ona je rodom iz Šaroša a udala se u Birjan 1956. s osamnaest godina, udovica je od 1989. godine i živi sama. „I sada bih igrala“, kaže mi, „samo me je stid, stara sam“.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatska duhovna geografija 8.

Premda je u očima suvremenika vjerojatno izgledao samo kao još jedan sukob centara moći, veliki crkveni raskol imao je trajne posljedice: Hrvatska se 1054. godine našla na vjetrometini istoka i zapada.

Raskol Rima i Carigrada bio je dug tijek, koji je osim konkretnog povoda, uzajamne ekskomunikacije predstavnika dviju crkava imao i političku, kulturološku i geostratešku dimenziju.

U vrijeme prvotne evangelizacije mediteranski je svijet obilježavalo političko i kulturno jedinstvo: Rimsko je Carstvo okupljalo raznovrsne etničke skupine, izjednačujući ih u zajedničkom političkom okviru i sveprisutnoj rimsko-grčkoj kulturi. Prvi korak prema podjeli na istok i zapad načinio je car Dioklecijan 286. go-

žiti kao povod za formalno razilaženje 1054. godine. U Hrvatskoj se time otvara poglavlje duge i burne povijesti suprotstavljenosti pravoslavnog istoka i katoličkog zapada. Osim do danas prisutnog raskola također počinje i neprekinuti ekumenski dijalog. Pravoslavlje u hrvatske zemlje prodire osvajanjem Crvene

šćanske ekumene bio je Juraj Križanić, koji se u 17. stoljeću, povodeći idejom slavenskog jedinstva posvetio izučavanju grčkog jezika i pravoslavne teologije. Premda je njegova misija u Rusiji završila bezuspješno, svojim je radom upozoravao na štetne posljedice crkvenog razdora po slavenske narode. Njegove ideje ponovni procvat doživjele su u vrijeme Ilirskog pokreta, prije svega zahvaljujući naporima biskupa Josipa Jurja Strossmayera. U jednoj svojoj izjavi, koja je objavljena u Londonu 1870. godine, Strossmayer je naglasio kako „je uvijek bio uvjeren da će katolički dio njegova naroda, kad prihvati napredna načela... biti pozvan da ta načela širi, i da povrati katoličkom jedinstvu onaj dio naroda koji je danas odijeljen (raskolom).“

Ivan Tomek

Manastir Krka, nedaleko od Kistanja u dolini rijeke Krke

dine, što dodatno potvrđuje Konstantin Veliki, koji 330. godine prijestolnicu Carstva premješta u Carigrad. Nakon smrti cara Teodozija dovršen je tijek podjele na Istočno i Zapadno Rimsko Carstvo. Pad zapadnog dijela Carstva započeo je 476. godine uslijed uzastopnih valova seobe naroda. Bizant se i dalje smatrao zakonitim nasljednikom cjelokupnoga Rimskog Carstva, te je u više navrata pokušao uspostaviti teritorijalno jedinstvo: posljednji uspješni pokušaj reintegracije vezuje se uz cara Justinijana u VI. stoljeću, no njegovi vojni uspjesi bili su tek privremeni. Avari i Slaveni dolaskom na područje Balkana i Mediterana zabijaju se poput klina između Istoka i Zapada, te su dodatno otežali komunikaciju dvaju civilizacijskih središta. Na istoku postupno prevladava grčki, a na zapadu prevagu odnosi latinski jezik i kultura. Uza sve to nadovezuju se i dogmatske razlike, koje će poslu-

Hrvatske (Duklje, Trebinja i Huma) od strane raškoga velikog župana Stefana Nemanjića u 12. stoljeću. Sveti Sava 1219. godine osniva Srpsku Pravoslavnu Crkvu, te je nastavio širenje prema jadranskoj obali. Uspostavio je dva episkopalna središta na hrvatskom, katoličkom području u Stonu i Kotoru. Uz potporu srpske države pravoslavlje se nastavilo širiti u Hercegovini i Crnoj Gori, te potisnulo katoličanstvo na samu jadransku obalu. Nakon pada Bosne 1463. i dolaska Osmanlija, ponajprije uslijed vlaških seoba, pravoslavlje pušta korijene u središnjem dijelu Hrvatske, koji je opustio zbog stalnih osmanskih napada. Prvi pravoslavni manastiri nastaju na ruševinama nekadašnjih franjevačkih samostana. Hrvatska je Crkva oduvijek težila sjedinjenju istoka i zapada. Osmanska prijetnja od 15. stoljeća dodatno je pojačala želju za jedinstvom. Najpoznatiji hrvatski pobornik kr-

Trenutak za pjesmu

Djevojka iz mog kraja

**Provela je noć na putu
kojim kreću od davnina
naši snovi prema svijetu
s Perkovića preko Knina**

**U očima njenim more
svjetluca joj sol u kosi
ona neda da je slome
otima se i prkosi**

**Djevojka iz moga kraja
na usnama njenim kušam
okus prvih poljubaca
okus prvih torokusa
ima želju da me liječi
djevojka iz moga kraja**

**Provela je noć na putu
na kojem se nade gase
ostala je svu noć budna
u vagonu druge klase**

U očima njenim more...

Arsen Dedić

Spomen-ploča Pavlu Ritteru Vitezoviću

Prije 91 godinu Družba braće hrvatskoga zmaja iz Zagreba uz veliko slavlje podigla je spomen-ploču piscu, povjesničaru, izdavaču, političaru Pavlu Ritteru Vitezoviću i zagrebačkom kanoniku Đuri Marčeloviću u bečkoj katedrali. Spomen-ploča na uglednome mjestu kod Carskog oratorija, nasuprot poznate propovjedaonice kipara Antona Pilgramma, razrušena je prilikom američkog bombardiranja Beča 1945.

Bečko Austrijsko-hrvatsko društvo prije desetak godina pokrenulo je akciju oko obnove te ploče, no naišlo je na nerazumijevanje. Glavni inženjer za obnovu katedrale dr. Zehetner primio je autora ovih redaka, poslušao ga te rekao: „Drago mi je da se zauzimate za vašeg pretka, no u katedrali ima previše ploča, te obnova nije moguća“. Potom sam kontaktirao glavnog kustosa katedrale sveuč. prof. dr. Josefa Weismeyera, koji je iznio našu želju, te je donesena odluka da to nije moguće. Kad biste imali dijelove polupane spomen-ploče, onda bi to bilo moguće, glasio je zažeti odgovor. I pokušaj prof. Alojza Jembriha rezultirao je odgovorom da bi jedino bilo moguće postaviti spomen-ploču

u kripti katedrale. Ni ta inačica nije nam odgovarala. Zadnji spas mi je bio biskup gradišćanskih Hrvata dr. Egidije Živković, koji je u to vrijeme bio i generalni tajnik biskupske konferencije Austrije. Biskup Živković mi je usmeno rekao da je kardinal dr. Christoph Schönborn dao usmenu dozvolu, te treba sada samo uglaviti detalje. Oko obnove spomenute spomen-ploče pokušali su lobirati i bivši veleposlanik Gordan Bakota, te veleposlanica dr. Vesna Cvjetković. Ništa nije pomoglo, a od biskupova obećanja nije ostao ni pismeni trag.

Tako smo tražili drugo rješenje. Na zgradi gdje je nekada bio Collegium Croaticum 1993. Austrijsko-hrvatsko društvo posta-

vilo je znanstveniku i isusovcu Jurju Križaniću spomen-ploču, koji je poginuo boreći se protiv Turaka 1683., zajedno s vojskom poljskog kralja Jana Sobijeskog. Spomen-ploču otkrili su tada ministar znanosti prof. dr. Branko Jeren i austrijski potkancelar i ministar znanosti dr. Erhard Busek.

Kako je tamo odsjedao i Pavle Ritter Vitezović, pokušali smo dobiti privolu za još jednu spomen-ploču. Vlasnici kuće nisu bili previše oduševljeni. No upornost i ustrajnost pobjeđuju. Tako je ponovno uključena Družba braće hrvatskoga zmaja, zahvaljujući prof. Alojzu Jembrihu, a Vitezovićev rodni grad i sam gradonačelnik oglušili su se, te je onda uskočio s financijskom pomoći i Grad Zagreb, a umjesto Austrijsko-hrvatskoga društva, uskočilo je Austrijsko društvo kroatista.

Nakana je organizatora osvežiti uspomene na velikog i zaslužnog Hrvata Pavla Rittera Vitezovića, koji se u 17. stoljeću, znatno prije Vuka Karadžića, borio za isključivo hrvatski jezik. Željeli smo ukazati da imamo još mnogo neprijatelja koji žele ukinuti naziv hrvatskoga jezika. Navodna znanstvenica dr. Kordić, dobiva financijsku pomoć od nadležnoga hrvatskog ministarstva za izdavanje te publikacije, a to djelo služi kao podloga za pokretanje nove jezične deklaracije o „našem zajedničkom jeziku“ ili „jeziku regije“. Uz lijepi broj zainteresiranih 27. lipnja 2017. otkrivena je spomen-ploča u Schönlaterngasse 13, u prvom okrugu, uz nazočnost velikog meštra dr. Nivea Šetića i predsjednika Austrijskog društva kroatista sveuč. prof. Georga Holzera. Za ovu prigodu prof. Alojz Jembrih, veliki poznavatelj Rittera Vitezovića, pripremio je publikaciju „Pavao Ritter Vitezović“ koju je financirala Družba braće hrvatskoga zmaja. Za glazbeni okvir pobrinuli su se „Dubrovački kavaljeri“, a hrvatska veleposlanica dr. Vesna Cvjetković pozvala je sve uzvanike na domjenak u Hrvatsko veleposlanstvo. Time je ova hvalevrijedna akcija dovršena u godini kulture Hrvatske i Austrije, i ostaje kao trajna uspomena na znanstvenika Rittera Vitezovića i Collegium Croaticum u Beču.

Marijan Brajinović

Bogatstvo...

Židanski spomen iz 2008. ljeta – Štefan Krizmanić, načelnik sela, glumac Joško Ravadić i ki nisu već med nami: slikar i igrokazač Jakob Kumanović ter kronikaš, kolekcionar, novinar, slikar Lajoš Brigović

Pjesma nas spaja

Međunarodni kamp primijenjenih umjetnosti u Bernecebarátiju

„Pjesma nas spaja“ pjevala su djeca na otvorenom danu Međunarodnoga kampa primijenjenih umjetnosti, u idiličnom okolišu odmarališta Samouprave XV. okruga, u Bernecebarátiju. U drugom po redu kampu, koji je trajao od 24. do 30. srpnja 2017., boravilo je umalo pedeset polaznika, u pratnji nastavnika, a Kamp je ostvaren pod vodstvom Zsuzsanne Andule. Rad voditelja sekcija pripomogli su članovi Đačke samouprave XV. okruga. U Kampu su sudjelovali učenici iz pojedinih škola spomenute gradske četvrti, te iz Sumartona, Donjega Kraljevca, Košica (Slovačka) i Solotvina (Ukrajina).

Prvog dana oblikovale su se mješovite skupine, koje su odmah odabrale i svoje nazive, izradile plakat i zastavu, te zajednički sudjelovale u radu raznih radionica. Ove su godine iz Sumartona, u pratnji Marije Pataki Sajni, u kampu boravili: Greta Kramarić, Ana Hollender, Šara Vajdai, Attila Czinki, Roland Horvat, Gergő Satmann i Szabolcs Hollender; iz Donjega Kraljevca: Dora Novak, Lucija Glavar, Kaja Horvatović, Jana Gregorinčić, Nikolina Kvakan, Anastazija Recek, Magdalena Žokalj, u pratnji nastavnica Petre Štampar i Gabrijele Binder. U radu po sekcijama, ako je bilo jezičnih poteškoća, pripomogla je Oršolja Kuzma. Nevjerojatno

Svi polaznici Kampa

Izrađuje se dar za mamu.

Lucija Glavar predstavlja izložbu radova Mariji Lukač.

kako su samo za nekoliko dana djeca osvojila vještine lončarenja, pletenje košare i raznih predmeta, izradbu goblena i nakita od biserja, ne govoreći o drvorezarenju. Na otvorenom danu, 30. srpnja, polaznici su ponosno pokazali svoje ručne radove izložene po prostoru Kampa. Dio toga bit će dar za mamu ili tatu. Djeca iz Hrvatske s veseljem sudjeluju u ovome Kampu, štoviše, iz godine u godinu sve je teže odabrati sudionike jer je uvijek mnoštvo prijavnika. I doista im nije bilo dosadno jer osim radionica bilo je i športa, društvene igre, upoznavanje povijesti sela i potraga za zlatom po okolnoj šumi te izleta.

Na otvorenome danu u sklopu kulturnoga programa predstavili su učeno u dramskoj sekciji. Zanimljivo je bilo pratiti pojedine točke programa koje su bile trojezične: hrvatske, slovačke i mađarske. Osim pjesme i plesa, bilo je scena iz svakodnevnoga života, primjerice kako se u posljednje vrijeme ljudi više družu sa svojim mobitelima nego s obitelji. Najmanje dijete sakrije pokretne telefone, i što sad? Poslije panike svi će uvidjeti da ima vremena i za zajednički nogomet, priču, te da objed ili večeru ne treba naručiti iz restorana ili *pizzerije*, nego se može pripremati zajedno. Na otvorenom danu među inima nazočili su: sumartonski načelnik Martin Capari, načelnik Općine Donji Kraljevec Miljenko Horvat, članice Hrvatske samouprave XV. okruga: Žuža Kuzma i Marija Lukač, te predsjednik Stjepan Kuzma. I kod bijeloga stola rodile su se nove zamisli, budući da već godinama za polaznike Kampa treba snositi jedino putne troškove, načelnik Donjega Kraljevca Miljenko Horvat, ponudio je pomoć Općine kojoj je na čelu. To jest darovat će za Kamp društvene igre, pribore za stolni tenis i badminton. Dana 23. srpnja Hrvatska samouprava XV. okruga učenike iz Hrvatske, prije puta prema Bernecebarátiju, ugostila je u Budimpešti, što će također učiniti i 31. srpnja.

Kristina Goher

IX. Hrvatski dan u Sambotelu

„Što se je obdržalo petsto ljet dugo, to se mora i u budućnosti očuvati!”

Hrvatski dan je u Sambotelu već takova tradicija, kad jur stanovnici u nutarnjem jezgru ovoga varoša znaju da će te subote na Glavnom trgu prikzeti vlast hrvatska rič, mužika i hrvatske farbe. Ljetos, 1. julija su u vis zdignute hrvatske zastave, glušale su hrvatske melodije i tancalo se je pod šatorom na zabavnu glazbu petroviskoga Pinka-banda sve do polnoći. Hrvatski dan sve više posjećuju i Ugri i Nimci iz okolice, kad cijelo druženje ima svoju karakterističnost, dobro raspoloženje i preskrajno veselje, koje je nam toliko neophodno i potribno u ovi naši danki ki negda „teču kotno oblak škuri...”

KUD Strmec pred zgradom Gradske samouprave Sambotela

Foto: Vladimir Horvat

Za svečanom mašom na hrvatskom jeziku s farnikom iz Austrije, dr. Antonom Kolićem, slijedio je kulturni blok proslave. Po hrvatskoj, ugarskoj i himni Gradišćanskih Hrvatov, u ime domaćinov Franci Jurašić, predsjednik Društva samboteljskih Hrvatov, se je ovimi riči obratio mnogobrojnoj publiku: „Mi Hrvati ki živimo skoro petsto ljet u ovoj okolici, vik smo rad primili goste, sprijateljili se s onimi ki malo poznaju ili ne poznaju našu kulturu. Dobra prilika je za ovo Hrvatski dan u Sambotelu, kojega sad po deveti put smo skupaspravili. Mi Hrvati rado se družimo s Hrvatima iz stare domovine, sa člani KUD-a Strmec ki su nam danas doputovali iz Hrvatske, a kroz mužiku, kroz jačke, kroz tance ćemo vam ponuditi i mali kusić gradišćanskohrvatske kulture. Ufamo se da s tim moremo podužiti i vrime ostanka našega jezika i kulture, jer što se je obdržalo petsto ljet dugo, to se mora i u budućnosti očuvati.” Laslo Škrapić, u ime drugih organizatorov ove priredbe, kao predsjednik Hrvatske samouprave Sambotela je zaželjio svim dobru zabavu i ugodno druženje, dokle je dr. Csaba Hende, par-

lamentarni zastupnik sa „Dobar dan, dragi Hrvati!” zavridio burni aplauz. Samboteljski političar je spomenuo kako je gizdav na to da je u minulom periodu državna potpora za narodne grupe duplo veća nastala, i kako je s državnim potporom obnovljena crikva u Hrvatski Šica, obnavlja se i nardarski Dom Božji, kot i četarska škola, a i pornovska čuvarnica, tako da Hrvati i Nimci u Pinčenoj dolini moru biti zadovoljni, kot i Hrvati Sambotela, jer kako izgleda nij' te prepreke ka bi mogla zastaviti da od septembra ne krene nastava hrvatskoga jezika u 1. razredu u Hrvatskom obrazovnom centru. Kako je najavio dr. Csaba Hende, dođuće ljetu jur od januara se začme obnova

Mališani samboteljske Hrvatske čuvarnice

takaj su pozdravili samboteljske Hrvate i njeve goste, a svečanost je otvorio gradonačelnik Sambotela dr. Tivadar Puskás, gdo je uz ostalo istaknuo da je zahvalan svim Hrvatima u ovom gradu ki se zalažu za održavanje i gajenje hrvatske kulture i hrvatskoga jezika. Potom smo vidili šareni program s nastupom mališanov iz samboteljske čuvarnice, tamburaškoga sastava iz Sumartona, KUD-a Strmec iz Hrvatske, mišovitoga jačkarnoga zbora Djurdjice, tamburaše i seniorske tančoške grupe samboteljskih Hrvatov i jačkarnoga zbora „Peruška Marija” iz Hrvatskoga Židana. Dobro raspoloženje, volja i dobre noge su nosili zanesenjake, kot i u minulij ljeti, u neobičnu frenetičnu samboteljsku noć.

Tiho

Brlobaš

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, 16. srpnja u brlobaškom domu kulture priređen je Hrvatski dan. Dan je započeo u poslijepodnevnim satima izložbom slika Barčanina Josipa Fučkara, a nastavio se svetom misom u mjesnoj crkvi koju je predvodio župnik Ilija Ćuzdi uz kantorsku pjesmu Ančike Gujaš. Potom je slijedio kulturni program u kojem su nastupili: barčanski KUD Podravina, lukoviški KUD Drava, starinski Biseri Drave, martinački Mladi tamburaši, starinski Mladi tamburaši. Navečer je bio Hrvatski bal uz Orkestar P+.

U zajedničkom kolu

Folkloriši KUD-ova Drava i Podravina

Program se Dana ostvario uz potporu: brlobaške Seoske i Hrvatske samouprave, Generalnog konzulata Republike Hrvatske, Hrvatske samouprave Šomođske županije, Fonda za razvoj ljudskih potencijala, Zajednice podravske Hrvata, Hrvatske državne samouprave, Ministarstva ljudskih resursa, Saveza Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“. Programu su među inima nazočili parlamentarni zastupnik László Szászfalvi i HDS-ov predsjednik Ivan Gugan.

Predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Ivo Pavleković reče da se cijelo selo raduje izložbi Jose Fučkara koji je i lani izlagao u mjesnom domu kulture. Okupilo nas se podosta, dobro je vrijeme, pa su se ljudi okupili kako bi unaprijed proslavili sv. Iliju koji se slavi 20. srpnja. Mala je hrvatska zajednica u selu Brlobašu, sedamdeset su posto Hrvati od ukupno 125 – 130 stanovnika. Vrtić i školu djeca pohađaju u lukoviškim odgojno-obrazovnim ustanovama. Probamo zaustaviti ljude, ali nema radnih mjesta, pomažemo i naše školarce i brinemo se o našem stanovništvu, a izvrsno surađujemo s načelničtvom kojem je načelo Piroška Gujaš. Planiramo brlobašku biciklijadu ustrojiti i ove godine, čime ćemo se svi zajedno oprostiti od ljeta, na turi od 30 – 35 kilometara uz Dravu, a družiti ćemo se i kod Kuće na Dravi kojom se koristimo za naše potrebe, kaže Ivo Pavleković

Ovih je dana mjesna samouprava putem Leader-programa dobila sredstva, do sedam milijuna forinta, za obnovu mjesnog

Načelnica sela Brlobaša Piroška Gujaš

doma kulture i izgradnju dječjeg igrališta u njegovu dvorištu. Već 26 godina na čelu je Brlobaša Piroška Gujaš koja skrbi o ovom selu. Gospodare s vrlo malim proračunom, ali se trude sudjelovati na natjecanjima i iskoristiti sve mogućnosti.

Gospodarimo s godišnjim proračunom od 25 do 30 milijuna forinta i iz toga radimo. Održavamo selo, a kada smo imali malo veći proračun, gradili smo mostove, obnovili ured izvana i iznutra u proteklom godinama. Lijepo je selo u kojem se Piroška rodila i uz nju je i mlađi sin ostao u njemu, kaže mi.

Višenacionalna je sredina, uz Hrvate, tu stanuju Romi, Mađari i nekoliko (tri) obitelji Nizozemaca, koji su umirovljenici.

U okružnom su bilježničtvu sela Daranja. Nisu to baš htjeli do zadnjega trena, ali što se moralo, nije teško. Rade i ostvaruju svoje administrativne poslove koji su im zakonom određeni. U spomenutom bilježničtvu ima sedam sela u kojima djeluju hrvatske samouprave. Stanovništvo je staro, veli načelnica Gujaš, imamo dvadesetero djece koja idu u jaslice, vrtić i školu. Mladi odlaze u Barču; neki rade u Lukovišću u školi, a ima ih u zemljama Europske unije, na što se sve češće odlučuju. Neki se i vraćaju i ostanu doma. U selu ima pedesetak umirovljenika. Pomažemo koliko možemo djeci i mladima kod kupnje knjiga, prijevoza autobusom, na početku školske godine, reče načelnica sela.

Branka Pavić Blažetin

Predsjednik brlobaške Hrvatske samouprave Ivo Pavleković

Mala stranica

Šikloš

Hrvatski jezični kamp

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Šikloša u razdoblju između 22. lipnja i 2. srpnja održan je ljetni jezični tabor za učenike koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika u šikloškoj Osnovnoj školi „Dorottya Kanizsai“.

Tijekom cjelodnevnoga boravka učenicima su uz jezične i plesne radionice osmišljeni i dodatni kulturnološki sadržaji, i u Mađarskoj i u matičnoj zemlji.

Prvi dan uz primjenu metoda iz dramske pedagogije učenici su imali jezične radionice, a poslijepodne rekreacijski program u šikloškom kupalištu.

Drugi dan smo u ranim jutarnjim satima krenuli u Vukovar, gdje smo uz stručno vodstvo posjetili jedinstvenu izložbu u sklopu nedavno otvorenoga Muzeja vučedolske kulture. Nakon toga smo se prošetalı kroz Memorijalno groblje i odali počast palim braniteljima grada heroja. Poslije ručka smo nastavili u Eltzov dvorac kako bismo se upoznali s bogatom zavičajnom zbirkom, a u večernjim satima smo isplovili vodenim busom „Bajadera“, na kojemu smo uz skladbe nadahnutih Dunavom i uz malu slatku zakusku uživali u panoramskoj plovidbi i ljepotama ljetnoga dunavskog predvečerja.

Treći dan do podneva uz stručno vodstvo profesorice Mirjane Bošnjak rasplesali smo se i raspjevali, a mogli smo mnogo naučiti i o povijesti te nošnji baranjskih Hrvata. Poslijepodne smo imali pravu pustolovinu u šikloškoj tvrđavi gdje su učenici trebali pronaći prikladne odgovore na ona pitanja koja se vežu za stalne postavbe, pogotovo za spomen-izložbu o Semartinu. Svi su zadatci bili na hrvatskome jeziku, a odgovore smo također očekivali na hrvatskome jeziku, tako da su se učenici mogli služiti pametnim telefonima, rječnicima ili su mogli svojim otprije preuzetim „dukatima“ čak i otkupiti pomoćne informacije.

Četvrti dan smo ponovno krenuli na put, vožnjom preko rijeke Drave, a nakratko smo se zaustavili u Bilju kako bismo pogledali lovački dvorac Eugena Savojskoga i nastavili put prema Kopačkome ritu, gdje smo zahvaljujući niskom vodostaju mogli upoznati biljni i životinjski svijet toga područja. Malo su nas iznenadile kamere i novinari koji su nas dočekali pri pristanku našega broda „Orao“, koji su došli zbog svečanog trenutka puštanja novog električnog broda zvan „Labud“ u pogon. Pošto su neki od naših učenika udovoljili medijskom interesu, tj. dali kratak intervju o svojim doživljajima, iskoristili smo neplaniranu, ali zanimljivu prigodu puštanja broda na vodu. Tog smo dana ručali slavonske specijalitete u etnonaselju Karancu, gdje

smo se prošetalı „Ulicom zaboravljenog vremena“, kako bismo pogledali lončarsku, klomparsku, stolarsku, bačvarsku, tkalačku i košaračku radionicu koje su smještene u desetak kućica od kojih svaka ima svoju priču. Nakon ručka smo se odvezli do Batine, gdje smo se s vidikovca visokog 29 metara divili izuzetnom pogledu.

Peti dan tabora proveli smo u radionicama, gdje su učenici izradili križaljke i plakate na osnovi dotadašnjih svojih doživljaja, a poslijepodne smo posjetili izletišta Blanje koje se nalazi blizu grada Donjeg Miholjca.

Pomalo umorni, ali ustrajni, u subotu smo krenuli prema Mohaču na tradicionalnu priredbu „Pranje na Dunavu“, gdje smo se upoznali s brojnim etnografskim zanimljivostima.

Cijeli smo tjedan završili s priredbom „Hrvatska večer“ koja je ove godine treći put održana u velebnom prostoru šikloške tvrđave, gdje su neki učenici imali svoje zasluge u pripremi, a i u provedbi programa.

U taboru, koji je omogućen uz potporu Ministarstva ljudskih resursa, besplatno je sudjelovalo 20 učenika od 5. do 8. razreda.

Timea Bockovac

XXVI. Drvorezbarska i likovna kolonija u Sumartonu

Udruga sumartonskih drvorezbara utemeljena je 1996. godine, ali sumartonska Drvorezbarska kolonija ima dužu povijest, organizira se od 1991. godine bez prekida. Za njihovo ostvarivanje najviše je zaslužan Stjepan Radnai, predsjednik Udruge, te umjetnici, profesionalci i amateri, s jedne i druge strane granice, koji iz godine u godinu stvaraju umjetnička djela od drveta i na platnu. Zapravo, u zadnje vrijeme sve veći naglasak dobiva slikarstvo, već godinama izvrsna je suradnja s Udrugom hlebinskih naivnih slikara i kipara, a jednako tako i s međimurskim umjetnicima. Ovogodišnja kolonija, održana od 24. do 28. srpnja, okupila je 25 odraslih umjetnika i desetero djece koji su vrijednim slikama i kipovima obogatili područje.

Na svečanom otvorenju Kolonije umjetnike i organizatore pozdravio je Csaba Bene, dopredsjednik Skupštine samouprave Zalske županije, i naglasio da ova Kolonija već više od dva desetljeća povezuje stanovnike s jedne i druge strane granice, i upravo na takvim prijateljstvima se temelje dobri odnosi dviju zemalja. Ovogodišnju Koloniju uz uspješan natječaj u Operativnome programu Ljudskih potencijala (EFOP) potpomagala je i Zalska županija. Uz njih i mnogi pojedinci, privatnici, i to ne samo ove godine nego svih 26 godina, rekao je načelnik Martin Capari tek jer bilo je godina kada se mo-

Umjetnici stvaraju.

Slikar naive Franjo Ružman

Djeca za lončarskim stolom

gla ostvariti samo u vrlo skromnim uvjetima. Ove je godine Kolonija premještena iz vinograda u Seoski dom, naime mnogo je sudionika, a i zbog nesigurnih vremenskih prilika. Okupio se lijep broj umjetnika, osim onih koji sudjeluju već godinama, stigli su i novi umjetnici, iz Mađarske petnaestero, a iz Hrvatske desetero. Slikari su zauzeli kazališnu dvoranu, a drvorezbari su stvarali pod šatorom. Na radost djece bilo je mogućnosti i za izradbu lončarskih proizvoda. Letinjanka Kety Vertarić već dugi niz godina sudjeluje u kampu, stvarala je mnoštvo slika na platnu, često na narudžbu pojedinaca, kao i ovaj put trebala je oslikati središte sela Sumartona. Kako ona reče, drago joj je svake godine sudjelovati u Koloniji, naći se s kolegama umjetnicima, razgovarati o isku-

stvima u svezi s umjetnosti, učiti jedni od drugih. Već više od deset godina sudjeluje u kampu i slikar naivac Stanko Sabol. K njemu su se priključili i drugi slikari naivci Hlebinske škole. Ovaj put čak desetero, njih je predvodio predsjednik Udruge hlebinskih slikara i kipara naive Zlatko Kolarek. Dugo je to prijateljstvo među umjetnicima i udrugama, naime i sudionici sumartonske Kolonije iz Mađarske redovito borave na kolonijama u Hrvatskoj, lani su sudjelovali na Međunarodnoj likovnoj koloniji Alpe Adria srce naive. Inače, hlebinski slikari naive posebni su u Hrvatskoj, zbog slikanja na staklu, saznajemo od predsjednika Kolareka. Udruga u suradnji s Turističkom agencijom, Koprivničko-križevačkom županijom radi na promicanju naivnoga slikarstva, nasljeđa

najpoznatijih hrvatskih naivnih umjetnika. Da spomenemo samo najistaknutije: Ivan Generalić, Ivan Rabuzin, Ivan Lacković Croata, Ivan Večenaj. Drvorezbari Tibor Bedi, László Bedő, Pál László, Benő Lakatos i predsjednik Stjepan Radnai od samih početaka rezbare u Koloniji. S bivšim kolegama Ivanom i Josipom Cikačem, koji nažalost više nisu među živima, izradili su mnoštvo kipova po selu, i dandanas krasi vinograd, crkveni dvor, križanja i ustanove. Sumartonska udruga svake godine misli i na podmladak, već godinama uključuje i njih, možda će netko od njih rado se primiti posla i kad odraste. Po staroj navadi, zadnji dan su predstavljena izrađena djela i široj publici uz kulturni program.

beta

U sudjelovanju čuvarnic

Prvi šopronski posjet Petrovom Selu

Ljeto je vrime počivanja, upoznavanja, ljetovanja i izletov. Tako su mislili i šopronski Hrvati ki su krajem miseca junija došli velikim autobusom u Petrovo Selo, naravno s temeljnim razlogom i posredovanjem Petrovišćanke u tom dotičnom gradu. Većejezična čuvarnica u Šopronu, čiji održavatelj je Zaklada ELBE Puttkamer-Szathmáry, kih deset ljet dugo ima i hrvatski odgoj, pomoću odgojiteljice Eve Škrapić-Radler. Rodjena Petrovišćanka je ovput dopeljala u svoje rodno selo ne samo dicu te čuvarnice nego njeve roditelje i Hrvatice, članice Šopronskoga hrvatskoga kulturnoga društva.

Dokle su odrašćeni pod peljanjem direktora Kulturnoga doma Rajmunda Filipovića napravili krug u Petrovom Selu, posjećujući znamenitosti naselja, od crikve, prik škole do kafića Nazdravlje, najmanji su se spustili u igru. Jedni u pijesku, drugi na travi tira-jući labdu, a treći moljajući pri djelaonici su si nabavili lipe trenutke. „Ja sam član našega kulturnoga društva u Šopronu, čuda programov organiziramo kad nam dođu petroviska kulturna društva, pak zato smo mislili da danas ćemo i mi pohoditi Petrovo Selo“, rekla je petroviska odgojiteljica iz Šoprona, ka je pozvala i svoju dicu da odjaču nekoliko djundjev iz gradišćanskoga jačkarnoga vijenca. Kako smo od nje doznali, u njevu čuvarnicu većinom nosu ugarsku dicu, čiji roditelji djelaju u Austriji, zato se uču i po nimški. Po predlogu predsjednice kuratorija Zaklade Emőke Puttkamer, jedno desetljeće i hrvatski jezik ima svoje mjesto u njevom odgoju. Trenutačno 16 mališanov se uču po hrvatski, i kako smo čuli, uživaju u jačenju, tancu i igri. Čuvarnica svako ljetu priredjuje i hrvatske dane, kamo su pozvani i kotrigi

Tri dužne osobe za prijateljstvo: (sliva) Eva Škrapić-Radler, Julija Bošić-Nemet i Emőke Puttkamer

Šopronskoga hrvatskoga kulturnoga društva, peču se masnice, gibanice, skupa jaču mali i veliki, a kad hrvatski klub organizira nešto, onda su svenek pozvana i hrvatska dica. Petroviski izlet je jur od lani bio planiran, ali iz naticanja dobiveni pinezi su nek sad mogli pokriti putne stroške. Gosti su bili pozvani na objed u čuvarnici, a potom su skočili i do sambotelskoga Škanzena, kade su pogledali uz ostalo i staru petrovisku hižu. Julija Bošić-Nemet, peljačica s povjerenjem u petroviskoj čuvarnici, s drugimi djelatnicami skupa je srdačno dočekala goste. Ona drži da nije isključeno stalno kontaktiranje, tj. izgradnja dugoročnoga prijateljstva sa šopronskom čuvarnicom. Iako u petroviskoj ustanovi podvaraju duplo više dice nego u Šopronu, suradnja bi bila poželjna i sigurno korisna i za petroviske hrvatske mališane, i za male simpatizere, i obožavatelje hrvatskoga jezika u Šopronu.

Tiho

BARANJA

Županijsko natjecanje u ribolovu

Udruga baranjskih Hrvata, uza suorganizaciju Hrvatske samouprave Baranjske županije, priredila je županijsko natjecanje u ribolovu, koje je ustrojeno 8. srpnja na mišljenskom srednjem jezeru. Okupljanje ribiča bilo je ujutro u pola šest. Druga je ovo godina kako Udruga priređuje takvo natjecanje na mišljenskom jezeru koje je u održavanju (najmu) mišljenske udruge Naši ljudi, kojoj je na čelu Arnold Barić, član Udruge, predsjednik Hrvatske samouprave grada Mišljenja, zamjenik predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj, HDS-ov zastupnik, predsjednik Odbora za mladež i šport Hrvatske državne samouprave...

Oni su sudjelovali na ribičkom natjecanju.

Natjecanju je sudjelovalo 25 družina sa po dva člana. Dvije družine iz Pogana, pet iz Salante, dvije iz Surdukinja, četiri iz Kozara, pet iz Narada, po tri iz Šikloša i Vršende.

Kako kaže predsjednica Udruge Marijana Balatinac (dopredsjednica Udruge je Brigita Štivić, a tajnik Silvestar Balić), nije toliko važno pecanje, nego druženje i međusobni susreti. Ali s

Družina udvarske Hrvatske samouprave

Pobjednici županijskog natjecanja

druge strane vidi se kako naši Hrvati i njihovi prijatelji vole pecati. Dodala bi vaša novinarka da se natjecanju i mogu odazvati oni koji imaju ribički pribor, a možda će ga promatrači nabaviti nakon mišljenskog susreta.

Nakon mjerjenja ulova, određen je redosljed te je slijedilo (dvojezično) proglašenje najboljih i dodjela diploma te pehara. Ulovljeno je ukupno oko 49 kilograma ribe. Različitim riba. Najveću, amura od 3,79 kilograma ulovio je Pogančanin Mihály Bantai. Prvo mjesto na natjecanju pripalo je Vršendaninu Mati Balatinu 7,5 kg ribe, drugo mjesto Lászlóu Biteu iz Narada, 6,8 kg ribe, treće mjesto osvojio je Salančanin Milan Švegal, 5,8 kg ribe.

Branka Pavić Blažetin